

Srčani zalisci - kako razlikovati i liječiti bolesti?

Bolesti srčanih zalistaka su bolesti koje zahvaćaju jedan ili više srčanih zalistaka. One mogu biti **prirodne** (kongenitalne) ili **stečene** (posljedica neke bolesti ili stanja). **Srce** ima dvije **pretklijetke** i dvije **klijetke**.

Svaka klijetka ima **valvulu**, jednosmjerni ventilni otvor kroz koji ulazi **krv**, te valvulu kroz koju krv izlazi. Ponekad se ventilni otvori ne otvaraju i zatvaraju ispravno, te **narušavaju protok krvi** kroz srce i tijelo.

Stanje koje nazivamo **stenoza** jest ono u kojem se ventil ne može ispravno otvoriti. **Regurgitacija** (insuficijencija) je pak, stanje kada se ventil ne zatvara ispravno te **propušta krv**. Bolesti srčanih zalistaka uključuju:

- Aortalnu stenozu i regurgitaciju
- Mitralnu stenozu i regurgitaciju
- Trikuspidalnu stenozu i regurgitaciju
- Plućnu stenozu i regurgitaciju

Bolesti aortalnih zalistaka

Bolesti aortalnih zalistaka su stanja u kojem ventil između glavne crpne komore srca (lijeve klijetke) i glavne arterije u tijelu (aorte) ne radi ispravno. Takva bolest može biti **kongenitalna** ili **stečena**, a razlikujemo dva stanja srčanih zalistaka:

- **Aortalna stenoza** - u tom stanju, aortalni ventilni otvor je **sužen**. To sužavanje sprječava otvaranje ventila u potpunosti, što ometa dotok krvi iz srca, aorte i ostatka tijela.
- **Aortalna regurgitacija** - u tom stanju, aortalni ventilni otvor se **ne zatvara ispravno**, uzrokujući da krv teče natrag u lijevu klijetku.

Aortalna stenoza - uzroci, simptomi i liječenje

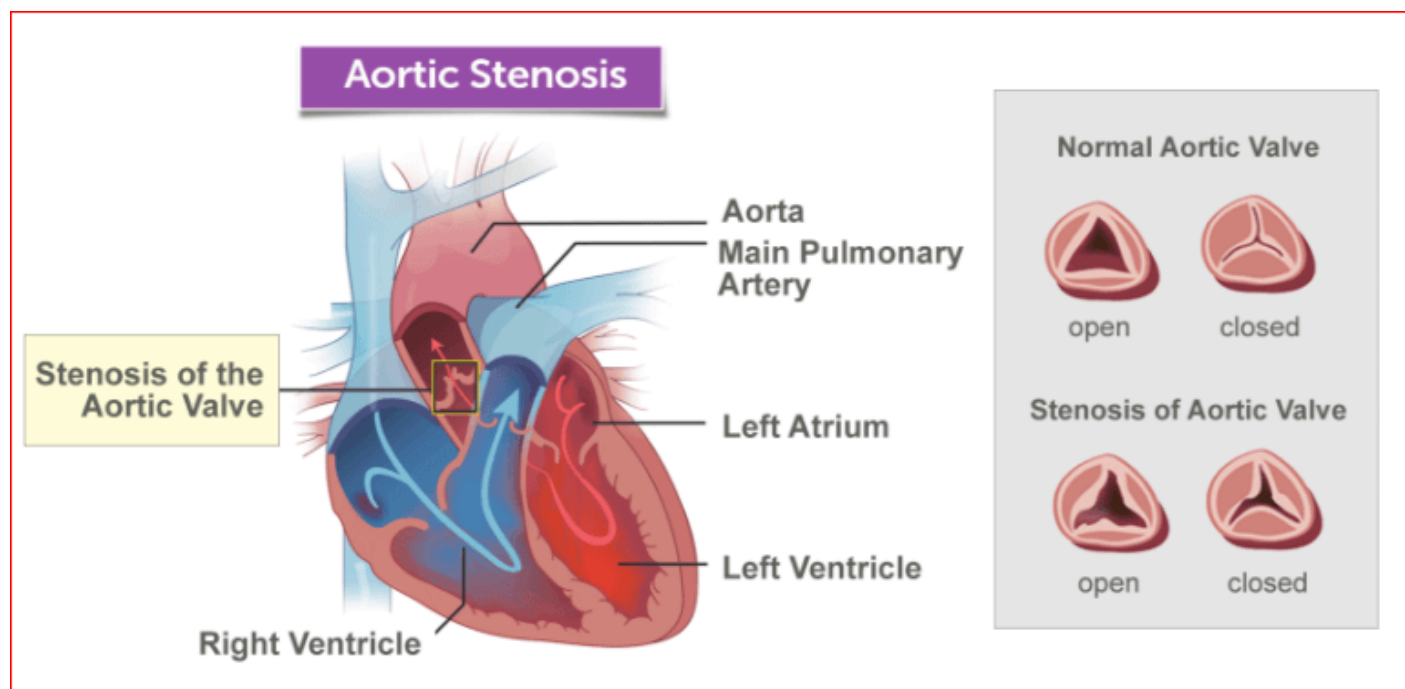
Uzroci aortalne stenozе

Kada je **aortalni zalistak sužen**, kroz lijevu se klijetku srca u aortu pumpa **manje** krvi. Tako dolazi i do smanjene količine krvi koju srce pumpa kroz čitavo tijelo. Posljedično, lijeva klijetka **proširuje** svoju mišićnu **stijenku** kako bi istisnula što **više**

krvi kroz zalistak. Stijenka klijetke traži sve **više krvi** kako bi opskrbila svoju površinu **kisikom**.

Reumatska groznica koja je povezana s drugim **greškama** zalistaka - često može uzrokovati **aortalnu stenozu**. Aortalni zalistak oštećen je kod gotovo **40%** osoba koje imaju nekakvu grešku srčanih zalistaka nakon napadaja **reumatske groznice**.

Ako bolesnik ima samo aortalnu stenozu i nema dokaza o drugim poremećajima - vrlo vjerojatno se radi o **kongenitalnom poremećaju**. Muškarci su gotovo tri puta **skloniji** aortalnoj stenozu od žena.

Aortalna stenozna simptomi

Kod aortalne stenozu u samom početku nema **nikakvih simptoma**. Kako se stanje pogoršava, može se javiti **gubitak daha** tijekom tjelesne aktivnosti. Može doći i do razvijanja **angine pektoris**, napadaja **vertoglavice** te nesvjesticu prilikom bilo kakvog jačeg tjelesnog napora. S vremenom se mogu javiti i simptomi **dekompencije lijevog srca**.

Aortalna stenozna može izazvati probleme s **disanjem**, tzv. "teško disanje" posebno dok osoba leži, većina bolesnika koji pate od aortalne stenozu - spavaju u **sjedećem položaju**. Otežano disanje, ponekada može biti praćeno "**sviranjem**" u prsima, a u nekim slučajevima se može čuti zvuk žuborenja iz pluća.

Aortalna stenoza često dovodi do nedovoljnog dotoka krvi u koronarne arterije. Upravo zbog toga postoji veća opasnost od **iznenadne smrti** koju većinom uzrokuje **srčani zastoj**. Ako se aortalna stenoza ne liječi, tekućina u plućima može dovesti do [upale pluća](#) odnosno smanjene otpornosti na infekciju.

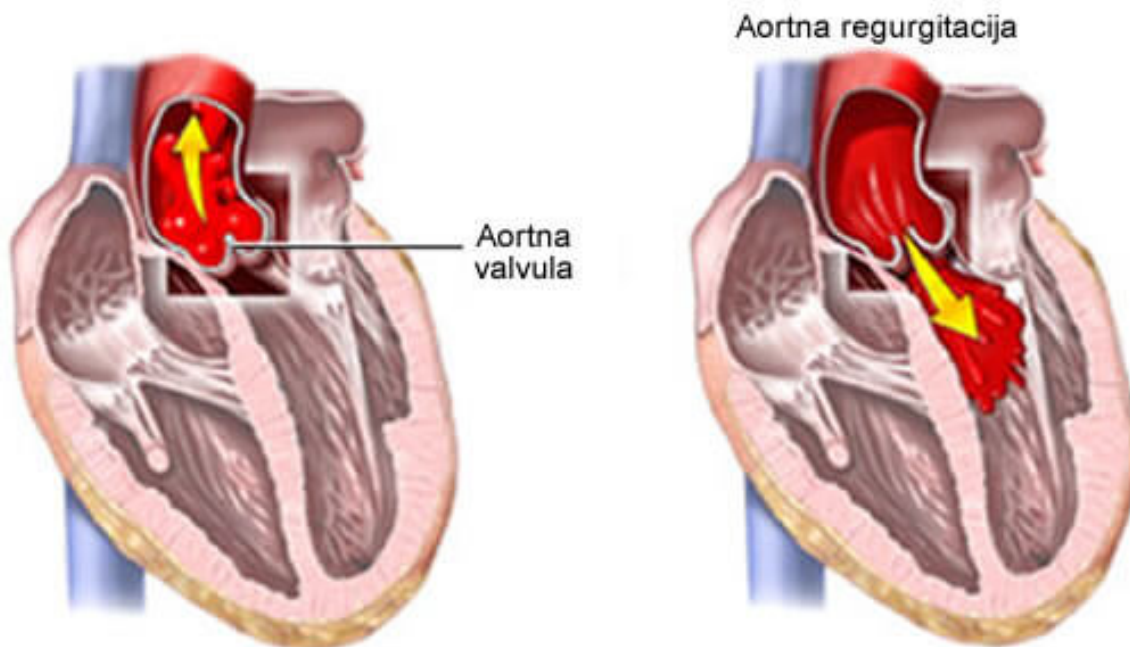
Aortalna stenoza liječenje

Prilikom **rutinskog liječničkog pregleda** može se utvrditi oštećenje zaliska, vjerojatno ćete morati napraviti rendgensku snimku grudnog koša te elektrokardiogram. **Dijagnoza** se poslije može potvrditi ostalim pretragama, kao što su **kateterizacija** srca, koronarna arteriografija i ultrazvučno snimanje.

Ako ste upoznati s tim da imate blaži **oblik aortalne stenozе**, izbjegavajte jače tjelesne napore. Isto se podrazumijeva i za **spolno općenje**, budite umjereni. Jedino moguće liječenje u slučaju teške aortalne stenozе je **operacija** točnije zamjena zalistaka.

Ako se kirurg odluči za umjetni zalistak, morat ćete **doživotno** uzimati **antikoagulanse**. Izgledi za potpuno ozdravljenje su uglavnom isti kao i kod ostalih bolesti srčanih zalistaka.

Ako se kirurg odluči za umjetni zalistak, morat ćete doživotno uzimati **antikoagulanse**. Izgledi za potpuno ozdravljenje su uglavnom isti kao i kod ostalih bolesti srčanih zalistaka.

Aortalna regurgitacija - uzroci, simptomi i liječenje

Aortalna regurgitacija - uzroci

Do aortalne **regurgitacije** odnosno **insuficijencije** aorte dolazi zbog toga što aortalni zalistak ne radi onako kako bi trebao, točnije, krv se može vratiti iz aorte u lijevu klijetku. Uzrok tom poremećaju je najvjerojatnije **reumatska groznica**. Aortalni zalistak može biti oštećen i zbog [sifilisa](#), ali danas uzrokuje svega **1%** svih slučajeva **insuficijencije** aorte.

Zbog insuficijencije se lijeva klijetka proširuje, a njezine stijenke se **zadebljavaju** što je posljedica dodatnog rada. Zbog **bakterijskog endokarditisa** ponekad može doći do pucanja dijela zaliska.

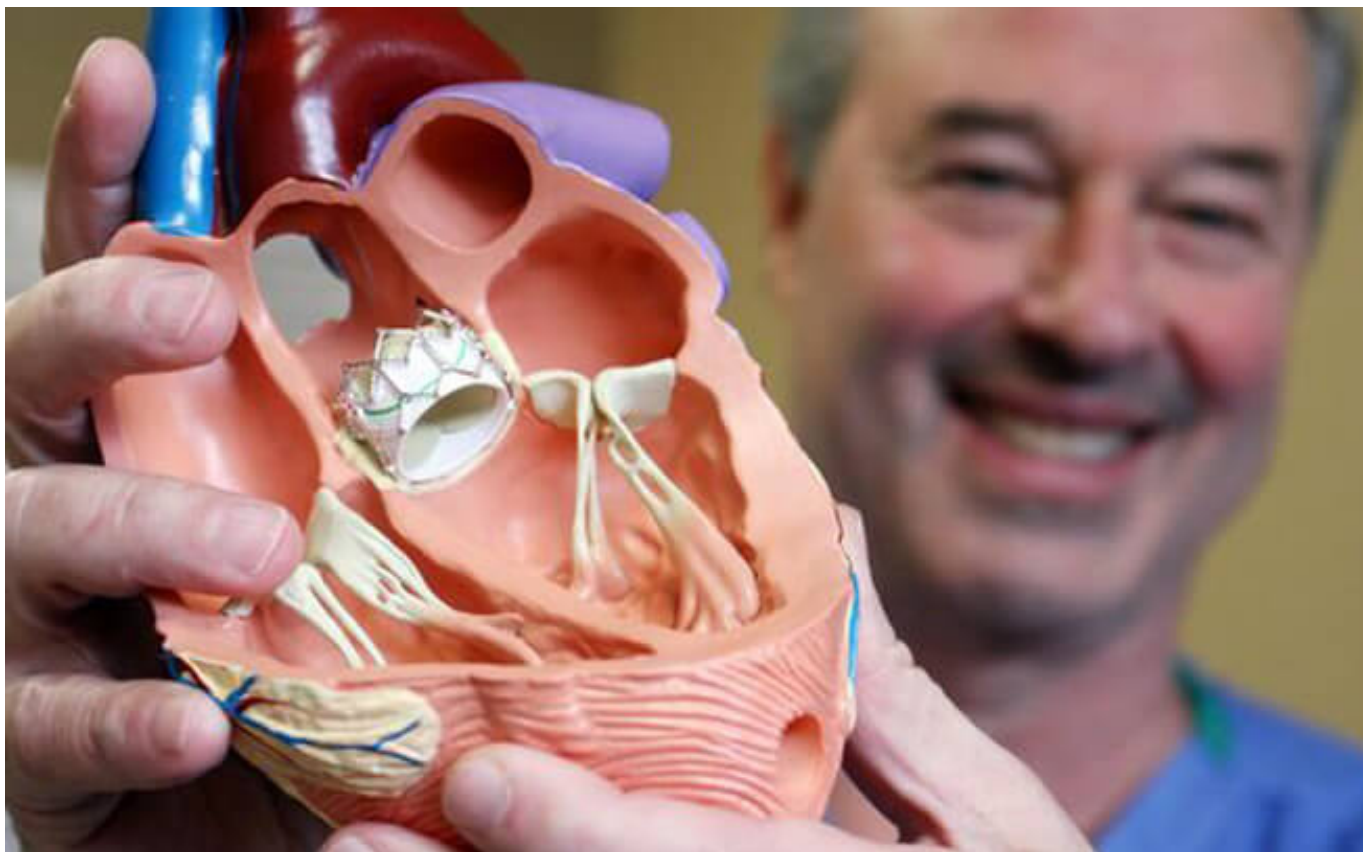
Simptomi aortalne regurgitacije

Nakon pojave insuficijencije aorte, mogu proći **godine** prije pojavljivanja prvih značajnijih **simptoma**. Međutim, simptomi se vrlo brzo razvijaju ako dođe do **pucanja zalistaka**. Glavni simptom je **gubitak daha**. Često se javljaju i simptomi angine pectoris baš kao i kod aortalne stenozе. Često se javljaju i svi simptomi **dekompenzacije srca**.

Insuficijencija odnosno aortalna regurgitacija danas nije toliko česta budući da niti njezini temeljni uzroci ([sifilis](#) i reumatska groznica) nisu toliko česti.

Aortalna regurgitacija - liječenje

Pregled i dijagnostičke pretrage slične su ostalim dijagnostičkim metodama kada su u pitanju **srčane greške**. Ako se sumnja na aortalnu regurgitaciju, baš kao i kod **aortalne stenoze**, bit će potrebno regulirati aktivnosti. Liječnik će na kraju odlučiti jeste li kandidat za presađivanje zalistaka.

Bolesti mitralnih zalistaka

Kod bolesti mitralnih zalistaka, mitralni ventil, koji se nalazi između lijeve srčane komore (lijevi atrij i lijeva klijetka), ne radi ispravno.

- **Mitralna stenoza** - u tom stanju, ventil postaje debeo ili tvrd. To rezultira suženim otvorom i smanjenim protokom krvi iz lijevog atrija u lijevu klijetku.
- **Mitralna regurgitacija** - u tom stanju, mitralni ventil se ne zatvara dobro, što uzrokuje da krv teče natrag u lijevi atrij srca. Ako se ne liječi, može doći do

oštećenja srčanog mišića.

Mitralna stenoza - uzroci, simptomi i liječenje

Mitralna stenoza - uzroci

Mitralna stenoza pojam je koji opisuje **suženje** mitralnog zaliska koji se nalazi između lijeve **pretklijetke** i **klijetke**. Kako bi potisnula krv kroz uski otvor, mišićna stijenka klijetke odeblja, a **tlak** u toj komori postepeno **raste**.

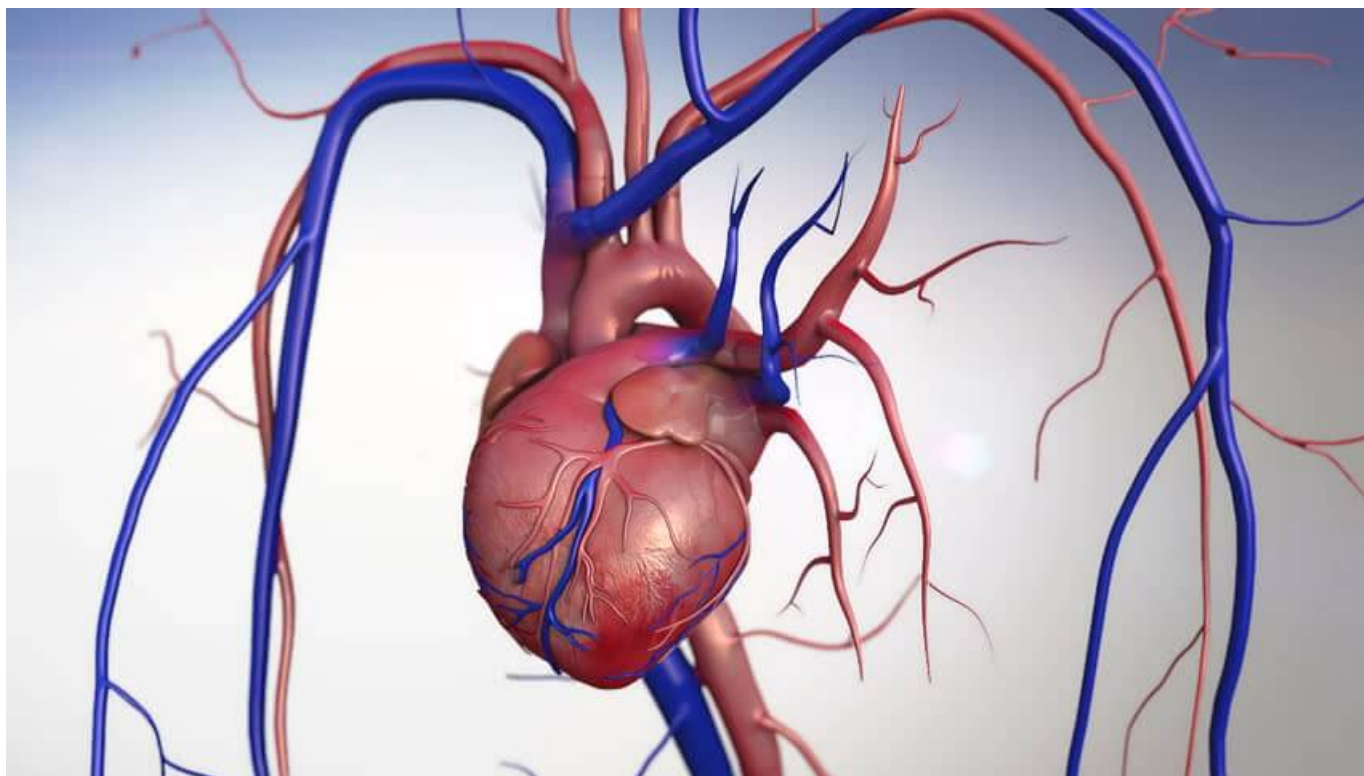
Taj tlak se povratno prenosi kroz **plućne vene** u pluća, te dolazi do njihove **zasićenosti** krvlju. Mitralna stenoze se razvija kod **60%** bolesnika nakon pojave **reumatske groznice**.

Simptomi mitralne stenozе

Glavni simptom mitralne stenozе je **gubitak daha**, a uzrokuje ga **kongestija pluća** (pluća prepunjena krvlju). Gubitak daha je najizraženiji nakon naporene tjelesne aktivnosti., a može se javiti i prilikom **ležanja**. Također, moguće je iskašljavanje **krvavog ispljuvka**.

Možete postati osjetljiviji i na napade [akutnog bronhitisa](#), a mogu se javiti i bolovi u prsima nalik onima kod [angine pektoris](#).

Osjećat ćete opću **iscrpljenost**, imati otečene gležnjeve i druge simptome koji upućuju na **dekompenzaciju srca**. Kao simptom dekompenzacije srca može se javiti i učestalo **noćno mokrenje**. Možete osjećati opću **klonulost**. Najveća opasnost je **treperenje klijetki** zbog čega dolazi do stvaranja **embolusa**.

Mitralna stenoza - liječenje

Liječnik će dijagnozu mitralne stenoze moći postaviti **osluškujući** srce **stetoskopom**, ali će vas uputiti **specijalistu** za srčane bolesti radi provođenja ostalih pretraga. Ako vas mitralna stenoza nije fizički onesposobila, moći ćete živjeti **normalnim životom**.

Ako **teško dišete** liječnik vam može propisati **diuretik**, koji će vam omogućiti da se oslobodite **viška tekućine** iz tijela. Liječnik vam može propisati i tablete **kalija**, s obzirom na to da djelovanjem nekih diuretika dolazi i do gubitka kalija koji je potrebno nadomjestiti.

Fibrilacija odnosno treperenje atrija može se uspješno kontrolirati **beta-blokatorima**, ili lijekovima za **smirenje srca**, a možete dobiti i **antikoagulanse** kako bi se spriječilo nastajanje [ugrušaka](#). Ako mitralna stenoza utječe na vaše **svakodnevne aktivnosti** ili ste **trudni** pa se simptomi stenoze **pogoršavaju**, liječnik će vam najvjerojatnije predložiti **operaciju**.

Uobičajena operacija se naziva **valvulotomijom**, te kod takve vrste operacije ipak postoji određeni **rizik**. Nakon operacije, simptomi se ne moraju vratiti godinama.

Ako se simptomi ponovno jave možete zatražiti **drugu valvulotomiju** ili će vam liječnik predložiti **presađivanje** zalistaka. Kod **80%** operiranih slučajeva zabilježeno je **preživljavanje** od najmanje **5 godina** nakon operacije.

Mitralna insuficijencija - uzroci, simptomi i liječenje

Mitralna insuficijencija - uzroci

Ako se mitralni **zalistak** ne zatvara potpuno, krv koja je već prešla iz lijeve pretklijetke u lijevu klijetku, može se **vraćati** u lijevu pretklijetku. Tada srce mora **intenzivnije kucati** kako bi istisnulo zaostalu krv koja se nakuplja u lijevoj pretklijetki.

Stijenka srca se **proširuje** kako bi svladala dodatno **opterećenje**. Kao i kod prethodno navedenih stanja - uzrok mitralne insuficijencije jest **reumatska groznica**, međutim insuficijencija ponekad može biti **prirodna**.

Mitralna insuficijencija - simptomi

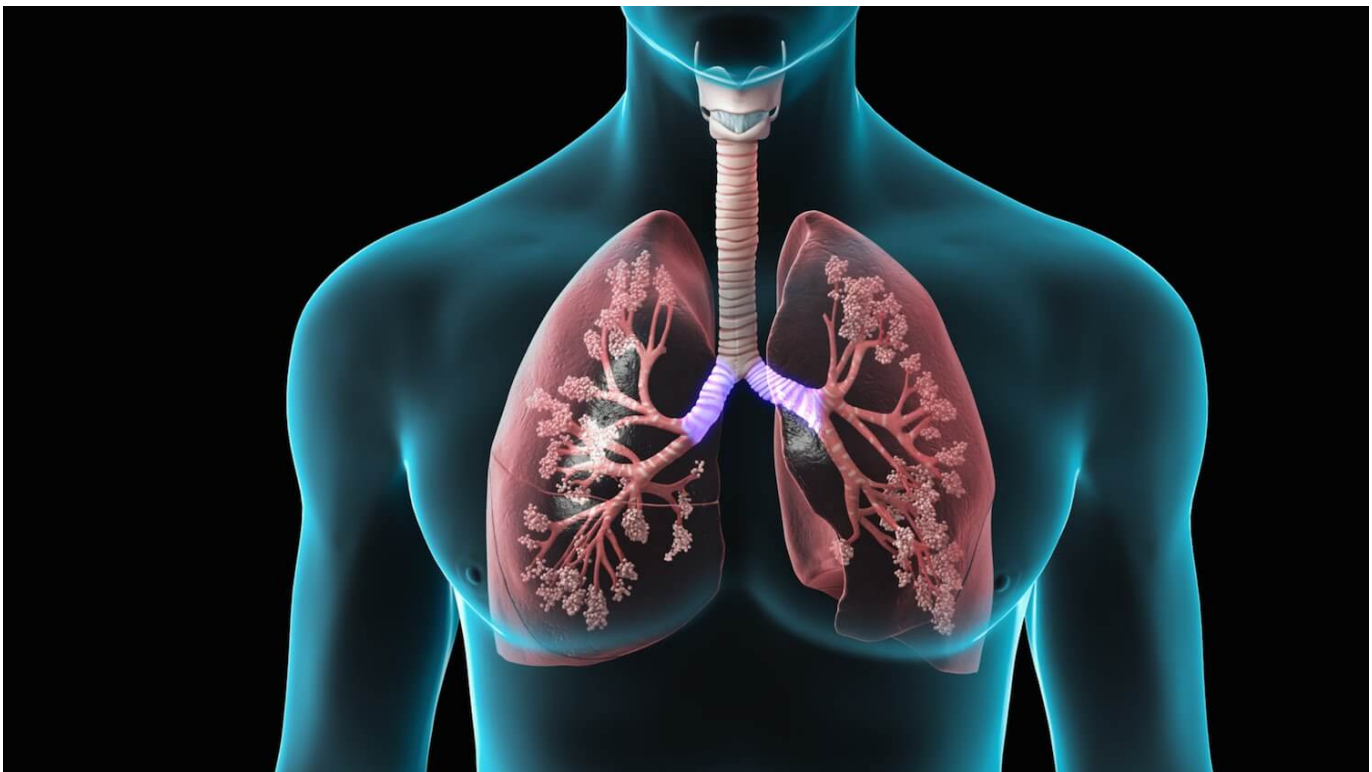
Kod mitralne **insuficijencije** simptoma obično nema. Mitralna insuficijencija je praćena gubitkom daha kao i gore navedena stanja, stoga je pacijentu laiku iznimno teško **razlikovati** ta stanja. Kao i kod svih drugi grešaka vezanih za srćane zaliske, mogu se javiti simptomi **dekompenzacije srca**. Može se javiti i **otežano gutanje** što je posljedica **pritiska na jednjak**.

Mitralna insuficijencija može biti trajna ako je zalistak oštećen ili privremena ako je u pitanju **reumatska groznica**. Najveća opasnost mitralne insuficijencije je **bakterijski endokarditis** kojem ćete ako patite od ovog poremećaja biti znatno skloniji.

Lijećenje mitralne insuficijencije

Ako nema simptoma, lijećenje kao i kod mitralne stenozе, najvjerojatnije neće biti potrebno. Ako imate **mitralnu insuficijenciju** preporučuje se uzimanje **antibiotika** prije postupaka kao što su **vađenje zuba** ili bilo koja operacija.

Ako imate veće **komplikacije** lijećnik će vam predložitи **operaciju** kojom će se postojećи zalisci zamijeniti novima. Terapija lijekovima je jednaka kao i kod prethodno navedenih stanja. Ako bilo kada nakon operacije osjetite **gubitak daha**, potražite hitnu lijećnićku pomoć jer se može raditi o mehanićkoj **grešci zamijenjenog zaliska**.

Bolesti plućnih zalistaka

Bolesti plućnih zalistaka se odnose na bilo koji **poremećaj plućnog ventila**, koji je odgovoran za čuvanje krvi te pravilan protok iz srca prema plućima. Bolesti se mogu odnositi na propuštanje ventila (plućno povraćanje) i suženje ventila (pulmonalna stenoza). Liječenje ovisi o vrsti bolesti te njenoj težini.

Bolesti trikuspidalnih zalistaka

Bolesti trikuspidalnih zalistaka su stanja u kojem ventil između desne klijetke i desne pretklijetke ne radi ispravno. Često se javlja kod drugih problema srčanih zalistaka.

Trikuspidalna stenoza

Trikuspidalna stenoza – u tom stanju, trikuspidalni ventil je sužen, smanjuje količinu krvi koja može teći kroz njega iz desne pretklijetke u desnu klijetku. Jedini teški simptomi su **osjećaj treperenja u vratu**, slabost, **hladna koža** te osjećaj nelagode u gornjem desnom kvadrantu abdomena.

Prilikom ležanja lice može postati **tamnije**, a bolesniku **žile** na glavi mogu postati **izraženije**. Dijagnoza se postavlja na temelju **anamneze** i **fizikalnog pregleda**, a potvrđuje se doppler **ehokardiografijom**. Sve bolesnike koji pokazuju izraženije simptome potrebno je podvrgnuti prehrani s niskim unosom soli, propisati diuretike te **ACE inhibitore**.

Opcije su balonska vulvoplastika te kod pacijenata koji mogu podnijeti kirurške zahvate **otvorena reparacija** ili zamjena zaliska. Ako se ne liječi, trikuspidalna stenoza može dovesti do **zatajivanja lijevog srca**.

Trikuspidalna atrezija

Prilikom **trikuspidalne atrezije** nema komunikacije između desne **pretklijetke** i desne **klijetke**.

Trikuspidalna atrezija čini di **3%** prirođenih poremećaja. Djeca pri porodu obično imaju **tešku cijanozu**, dok se u dobi od 4 - 6 mjeseci manifestiraju znakovi popuštanja srca kao i **slabo dobivanje na težini**.

Za liječenje je obično potrebna **kateterizacija** srca koja se obavlja prije kirurškog zahvata.

Ebsteinova anomalija

Ebsteinova anomalija predstavlja urođenu manu trikuspidalnih zalistaka. Ebsteinova **anomalija** spada u grupu opstruktivnih valvularnih i vaskularnih malformacija s desno lijevim šantom odnosno **skretanjem toka krvi**. Najčešći simptomi su **cijanoza**, otežano disanje, lako umaranje, supraventrikularna aritmija.

Kada nema izraženih simptoma, potrebno je tek pratiti simptome oboljelog, kod težih slučajeva je potrebno **liječenje lijekovima** ili operacija.